

Sesijas dokuments

A9-0281/2023

3.10.2023

ZIŅOJUMS

Eiropas proteīna stratēģija
(2023/2015(INI))

Lauksaimniecības un lauku attīstības komiteja

Referente: *Emma Wiesner*

SATURA RĀDĪTĀJS

	Lpp.
EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS	3
PASKAIDROJUMS	20
INFORMĀCIJA PAR PIENĒMŠANU ATBILDĪGAJĀ KOMITEJĀ	22
ATBILDĪGĀS KOMITEJAS GALĪGAIS BALSOJUMS PĒC SARAKSTA.....	23

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS

Eiropas proteīna stratēģija (2023/2015(INI))

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā Parlamenta 2018. gada 17. aprīļa rezolūciju par Eiropas stratēģiju proteīnaugu popularizēšanai — proteīnaugu un pākšaugu ražošanas veicināšana Eiropas lauksaimniecības nozarē¹,
- ņemot vērā Parlamenta 2022. gada 24. marta rezolūciju par nepieciešamību pēc steidzama ES rīcības plāna, ar ko garantēt pārtikas nodrošinājumu ES un ārpus tās, ņemot vērā Krievijas iebrukumu Ukrainā²,
- ņemot vērā 2021. gada 20. oktobra rezolūciju par stratēģiju “No lauka līdz galdam” taisnīgas, veselīgas un videi draudzīgas pārtikas sistēmas vārdā³,
- ņemot vērā ANO Pārtikas un lauksaimniecības organizācijas (FAO) 2022. gada ziņojumu “*Thinking about the future of food safety and food allergies with regard to certain types of novel foods and protein sources*” (“Pārtikas nekaitīguma un pārtikas alerģiju nākotne attiecībā uz konkrētiem jaunu pārtikas produktu veidiem un proteīnu avotiem”),
- ņemot vērā Kopīgā pētniecības centra (JRC) 2020. gada jūlija pētījumu “*Future of EU livestock: how to contribute to a sustainable agricultural sector?*” (“ES Lauksaimniecības dzīvnieku nākotne: kā veicināt lauksaimniecības nozares ilgtspēju?”),
- ņemot vērā 2022. gada Dublīnas deklarāciju par lauksaimniecības dzīvnieku sociālo nozīmi,
- ņemot vērā jaunākās zinātnes atziņas, tostarp 2022. gada Dublīnas deklarāciju un saistītās publikācijas zinātniskajā žurnālā “*Animal Frontiers*”,
- ņemot vērā ANO FAO 2022. gada ziņojumu “*Thinking on the future of food safety — A foresight report*” (“Pārdomas pat pārtikas nekaitīguma nākotni – nākotnes plānošanas ziņojums”),
- ņemot vērā Komisijas 2022. gada 15. novembra paziņojumu “Ceļā uz spēcīgu un ilgtspējīgu ES aļģu nozari” (COM(2022)0592),
- ņemot vērā Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (ESAO) un FAO Lauksaimniecības perspektīvas 2021.–2030. gadam,

¹ [OV C 390, 18.11.2019., 2. lpp.](#)

² [OV C 361, 20.9.2022., 2. lpp.](#)

³ [OV C 184, 5.5.2022., 2. lpp.](#)

- ņemot vērā Komisijas 2022. gada decembra ziņojumu “*EU agricultural outlook – For markets, income and environment 2022 - 2032*” (“ES lauksaimniecības perspektīvas — tirgiem, ienākumiem un videi 2022.–2032. gadam”),
- ņemot vērā FAO 2023. gada jūnija ziņojumu “*Contribution of land animal origin food to healthy diets for better nutrition and health results — An evidence and policy overview on the state of knowledge and gaps*” (“Sauszemes dzīvnieku izcelsmes pārtikas ieguldījums veselīgos ēšanas paradumos uztura un veselības rezultātu uzlabošanai — pierādījumi un politikas pārskats par zināšanām un trūkumiem”),
- ņemot vērā FAO un Pasaules Veselības organizācijas (PVO) 2019. gada ziņojumu “*Sustainable healthy diets – guiding principles*” (“Ilgtspējīga veselīga uztura pamatprincipi”),
- ņemot vērā FAO 2021. gada ziņojumu “*Integration of environment and nutrition in life cycle assessment of food items: opportunities and challenges*” (“Vides un uztura integrēšana pārtikas produktu aprites cikla novērtējumā: iespējas un problēmas”),
- ņemot vērā Komisijas 2018. gada 22. novembra ziņojumu par augu izcelsmes proteīnu ražošanas attīstību Eiropas Savienībā (COM(2018)0757),
- ņemot vērā Komisijas dienestu 2023. gada 4. janvāra darba dokumentu “*Drivers of food security*” (“Pārtikas nodrošinājuma dzinējspēki”) (SWD(2023)0004),
- ņemot vērā Komisijas 2020. gada 20. maija paziņojumu “Stratēģija “No lauka līdz galdam”. Taisnīgas, veselīgas un videi draudzīgas pārtikas sistēmas vārdā” (COM(2020)0381),
- ņemot vērā nolīgumu, ko 2015. gada 12. decembrī pieņēma ANO Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām Pušu konferences 21. sesijā (COP 21) Parīzē (Parīzes nolīgums),
- ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2021. gada 30. jūnija Regulu (ES) 2021/1119, ar ko izveido klimatneitralitātes panākšanas satvaru un groza Regulas (EK) Nr. 401/2009 un (ES) 2018/1999 (“Eiropas Klimata akts”)⁴,
- ņemot vērā ANO Ilgtspējīgas attīstības programmu 2030. gadam un ilgtspējīgas attīstības mērķus (IAM),
- ņemot vērā ANO ziņojumu par pasaules iedzīvotāju skaita prognozi 2022. gadā,
- ņemot vērā ESAO un ANO FAO Lauksaimniecības perspektīvas 2021.–2030. gadam,
- ņemot vērā Zinātnisko un tehnoloģisko iespēju novērtēšanas nodaļas pētījumu “*“Got protein?” Alternative protein sources in sustainable animal and human nutrition: Potentials and prospects*” (“No kurienes nāks proteīni? Alternatīvi proteīnu avoti ilgtspējīgā cilvēku uzturā. Potenciāls un perspektīvas”),
- ņemot vērā 2022. gada 10. un 11. martā pieņemto Versaļas deklarāciju,

⁴ [OV L 243, 9.7.2021., 1. lpp.](#)

- ņemot vērā Reglamenta 54. pantu,
 - ņemot vērā Zivsaimniecības komitejas atzinumu,
 - ņemot vērā Lauksaimniecības un lauku attīstības komitejas ziņojumu (A9-0281/2023),
- A. tā kā proteīns ir būtisks gan cilvēkiem, gan dzīvniekiem un tāpēc ir neaizstājams ikdienā uzņemtās pārtikas un barības komponents;
- B. tā kā Covid-19 pandēmija un Krievijas iebrukums Ukrainā ir būtiski ietekmējuši Eiropas un globālo tirdzniecību, parādot, ka ES ir jādazādo savas pārtikas un barības piegādes ķēdes, lai palielinātu savu atvērto autonomiju un samazinātu atkarību no viena vai dažu ārvalstu piegādātāju resursiem nolūkā stiprināt augu proteīnu ražošanu un ES proteīna nozares vispārējo noturību;
- C. tā kā ES ražo 77 % no barības proteīniem, ko tā izmanto (šis rādītājs ir pat 96 % barībai ar zemu proteīnu saturu un 89 % barībai ar vidēju proteīnu saturu); tā kā tomēr tikai 29 % no augsta proteīna satura ievadresursiem, kas vajadzīgi, lai līdzsvarotu dzīvnieku barību, nāk no ES; tā kā līdz ar to ES ir ļoti atkarīga no augu izcelsmes produktu ar augstu proteīna saturu importa no trešām valstīm, padarot ES atkarīgu no sojas pupu un zivju miltu importa no Amerikas Savienotajām Valstīm un Dienvidamerikas; tā kā jo īpaši Dienvidamerikā šī atkarība bieži vien veicina zemes izmantojuma maiņu un ES ūdens izmantojuma pēdas palielināšanos, kā arī vides problēmas ražotājvalstīs, piemēram, gruntsūdeņu piesārņojumu, ūdens trūkumu, barības vielu zudumu, augsnes eroziju un atmežošanu, kā rezultātā samazinās bioloģiskā daudzveidība; tā kā proteīnaugu audzēšanai ir negatīva ietekme uz ražotājvalstu sociālo un veselības situāciju, ko vēl jo vairāk pasliktina nenostiprinātas tiesības uz zemes lietošanu, zemes sagrābšana, piespiedu atsavināšana un citi cilvēktiesību pārkāpumi;
- D. tā kā, lai gan proteīnaugu ražošana ES pēdējo 10 gadu laikā ir uzlabojusies, joprojām pastāv ievērojams iekšzemes ražošanas deficīts, jo ir palielinājusies arī lopkopība, tādējādi nostiprinot ES lielo atkarību no proteīnaugu importa no trešām valstīm;
- E. tā kā lielāks apritīgums starp augu izcelsmes un dzīvnieku izcelsmes proteīniem, piemēram, augu izcelsmes proteīnu atkritumu plūsmu izmantošana pārtikā kā barība dzīvnieku izcelsmes proteīnu ražošanai, kā arī visu pieejamo proteīnu veidu ilgtspējīgāka ražošana ir būtiska pārejai uz ilgtspējīgākām pārtikas sistēmām ar mazāku ietekmi uz klimatu un biodaudzveidību; tā kā augu izcelsmes proteīnu audzēšanas un patēriņa palielināšana arī ir veicinoši faktori pārejas procesā; tā kā dzīvnieku izcelsmes produktu ietekmi uz vidi var samazināt ar barības piedevām, kas palīdz dzīvniekiem sagremot proteīnus un samazināt metāna un amonjaka emisijas;
- F. tā kā pākšaugu kultūras un zālāji palīdz saglabāt un uzlabot augsnes kvalitāti un auglīgumu, palielināt bioloģisko daudzveidību, kā arī piesaistīt oglekli un slāpekli un sekmēt ūdens uzkrāšanu; tā kā pākšaugus var audzēt ar mazāk ķīmisko mēslojumu, pateicoties simbiozei ar augsnes baktērijām; tā kā pākšaugu audzēšana, neraugoties uz tās zemo ekonomisko rentabilitāti, pozitīvi ietekmē klimata pārmaiņas un citu ietekmi uz vidi, kā arī samazina nezāļu spiedienu, tādējādi risinot vides un klimata problēmas saskaņā ar zaļā kursa mērķiem;

- G. tā kā jaunām selekcijas metodēm varētu būt būtiska nozīme rentabilitātes uzlabošanā un ES zaļā kursa mērķrādītāju sasniegšanā, piemēram, palielinot ražu, palielinot proteīna saturu un kvalitāti un ļaujot ES uzlabot kultūraugu reģionālo pielāgošanos un padarīt tos noturīgākus pret klimata pārmaiņām un patogēniem;
- H. tā kā kopējā lauksaimniecības politika (KLP) ļauj atbalstīt proteīnaugu un zālāju audzēšanu;
- I. tā kā proteīnaugu un zālāju produkcijas pārstrāde rada blakusproduktus, ko var izmantot, lai veicinātu aprites ekonomiku, piemēram, tos izmantojot cilvēku patēriņam, atjaunojamas enerģijas ražošanā, mēslošanas līdzekļos, dzīvnieku barībā vai zaļo ķīmisko vielu ražošanā; tā kā no lauksaimniecības dzīvniekiem kā blakusproduktu iegūst vērtīgus mēslošanas līdzekļus, kas atbalsta ES noturību pārtikas ražošanā; tā kā kultūraugu audzēšanai nepieciešamo slāpekli galvenokārt nodrošina sintētiskie mēslošanas līdzekļi, kuru ražošana ir dārga un energoietilpīga; tā kā *RENURE* (*REcovered Nitrogen from manURE* jeb no kūtsmēsliem atgūtais slāpeklis) kā daļa no kūtsmēsliu apsaimniekošanas sistēmām, kā arī droša notekūdeņu dūņu izmantošana palielina resursefektivitāti un veicina virzību uz pilnīgāku aprites ekonomiku;
- J. tā kā lopkopība var radīt ļoti biopieejamus proteīnus cilvēku uzturam;
- K. tā kā visu veidu lauksaimniecības kultūru, tostarp proteīnaugu, augkopība ražo biomasu, kas lielākoties ir neēdama cilvēkiem (viens kilograms augu izcelsmes proteīnu rada aptuveni trīs līdz piecus kilogramus biomasas, ko var ēst tikai atgremotāji);
- L. tā kā vietēji un ilgtspējīgi ražotu dzīvnieku proteīnu patēriņš veicina ES nodrošinātību ar pārtiku un uzlabo Eiropas lauku apvidu dzīvotspēju; tā kā dzīvnieku izcelsmes proteīni ES tiek ražoti saskaņā ar vieniem no pasaulē augstākajiem ilgtspējas standartiem dzīvnieku labturības, klimata un vides ziņā un bieži vien tie ir svarīga līdzsvarota uztura sastāvdaļa; tā kā ES lopkopība ir lielā mērā atkarīga no tādu kultūraugu importa, kuros ir augsts proteīnu saturs un kuri ir jāaudzē aramzemē ārpus ES;
- M. tā kā Eiropas pārtikas noturības un pārtikas nodrošinājuma uzlabošana, patērējot ES ražotos dzīvnieku proteīnus, veicina ilgtspējīgāku ražošanu visā pasaulē;
- N. tā kā dzīvnieku izcelsmes proteīni nodrošina augstas kvalitātes proteīnus un ir biopieejamākais proteīnu avots cilvēkiem, kas ir īpaši svarīgi auglīgām sievietēm, bērniem, pusaudžiem, vecāka gadagājuma cilvēkiem vai neaizsargātiem cilvēkiem;
- O. tā kā ekstensīva lopkopība, jo īpaši attālos un kalnu apgabalos, ir ļoti ilgtspējīga darbība un palīdz nodrošināt šo apgabalu apdzīvotību;
- P. tā kā ilgtspējīgi ūdens un akvakultūras proteīni var veicināt globālo nodrošinātību ar pārtiku, uzturu un veselīgu un līdzsvarotu uzturu; tā kā intensīvajai akvakultūrai bieži vien var būt dažāda negatīva ietekme uz vidi, piemēram, ķīmisko vielu vai antibiotiku izmantošanas sekas; tā kā aļģes var sniegt iespēju samazināt akvakultūras negatīvo ietekmi uz vidi;
- Q. tā kā alternatīviem proteīniem, piemēram, sēnēm vai fermentācijas produktiem, ir vajadzīgi ar ogļhidrātiem bagāti resursi; tā kā šajā ražošanā varētu izmantot atliekas un

atkritumu plūsmas no tradicionālās pārtikas ražošanas, tādējādi veicinot pilnīgāku aprites ekonomiku; tā kā ES tiesību akti atkritumu apsaimniekošanas jomā rada lielu regulatīvo slogu ražotājiem, kas pārstrādā pārtikas atkritumus;

- R. tā kā pieaug kukaiņu izcelsmes proteīnu potenciāls cilvēku un jo īpaši dzīvnieku ēdināšanā un varētu potenciāli samazināt ES atkarību no proteīnu importa; tā kā ir vajadzīgas plašākas zināšanas par kukaiņu audzēšanas ilgtspēju un patērētājiem būtu jāsaņem skaidra informācija, ko viņi vēlas un uz ko viņiem ir tiesības, par kukaiņu izcelsmes sastāvdaļu klātbūtni dažādos gatavos izstrādājumos;
- S. tā kā pēdējos gados ir attīstīties visu veidu ilgtspējīgi ražotu proteīnu, jo īpaši augu un dzīvnieku izcelsmes proteīnu, tirgus; tā kā šo proteīnu ražošana rada daudzas iespējas Eiropas lauksaimniekiem un pārtikas ražotājiem; tā kā augu izcelsmes proteīniem jau tagad ir liels un pieaugošs patērētāju pieprasījums, pieņemšana un tehnoloģiskais briedums;
- T. tā kā patērētāji aicina nodrošināt lielāku pārredzamību un informāciju par pārtikas ilgtspēju; tā kā nav brīvprātīgu standartizētu marķējumu vai produktu deklarāciju, lai pārliecinātos par cilvēka uzturam vai dzīvnieku barībai un barības piedevām paredzētu proteīnu vides ilgtspēju;
- U. tā kā ir svarīgi pieņemt vērtības ķēdes pieeju, lai radītu pievienoto vērtību ilgtspējīgi ražotiem proteīniem, jo īpaši augu izcelsmes proteīniem, jo vietēji iegūtu produktu ar augstu pievienoto vērtību ražošana uzlabo vērtību ķēdi un mudina lauksaimniekus veikt ieguldījumus;
- V. tā kā pētniecībā un inovācijā visu proteīnu avotu ilgtspējīgā ražošanā ir jāiekļauj lauksaimnieki un būtu vairāk jākoncentrējas uz augu un dzīvnieku izcelsmes proteīniem, jo pēdējās desmitgadēs ES privātā un publiskā pētniecība un inovācija galvenokārt ir koncentrējusies uz graudaugiem un eļļas augiem;
- W. tā kā vispārējā apmācība un zināšanu nodošana sasniedz tikai aptuveni 10 % no ES lauku saimniecībām; tā kā ir ļoti svarīgi turpināt ieguldījumus lauksaimnieku apmācībā un konsultāciju pakalpojumos, lai izplatītu zinātību par proteīnaugiem, paraugpraksi, uzvedības maiņu, pļavu audzēšanu un proteīnu ieguvu no alternatīviem avotiem,

Skaidra vajadzība pēc visaptverošas ES proteīna stratēģijas, lai palielinātu proteīna potenciālu

1. aicina Komisiju steidzami nākt klajā ar visaptverošu un vērienīgu ES proteīna stratēģiju, kas aptvertu visu veidu proteīna, jo īpaši augu un dzīvnieku izcelsmes proteīna, ilgtspējīgu ražošanu un patēriņu ES, un ieviest efektīvus pasākumus, lai īstermiņā, vidējā termiņā un ilgtermiņā veicinātu atvērtu Eiropas proteīna autonomiju; uzsver, ka par prioritāti būtu jānosaka proteīnaugu un augu izcelsmes proteīna ražošana;
2. uzskata, ka ES proteīna stratēģijai jābalstās uz:
 - 1) redzējumu par stratēģisku un ilgtspējīgu ES proteīna ražošanu un tirdzniecības plūsmām, kas atbilst mūsu vajadzībām un prasībām;

- 2) rīcības plānu ES augu izcelsmes proteīna ražošanas un patēriņa palielināšanai;
- 3) labākiem apstākļiem augu un dzīvnieku izcelsmes proteīna ilgtspējīgākai ražošanai ES;
- 4) ilgtspējīgu pārtikai un barībai paredzēta proteīna sistēmu izstrādi;
- 5) holistisku pieeju, kas obligāti ietver lauksaimniekus kopā ar visu pārtikas vērtības ķēdi, ņemot vērā aprites ekonomikas principus;
- 6) konkrētām zinātniski pamatotām politikas darbības attiecībā uz ilgtspējīgi ražotu proteīnu izstrādi, inovāciju un pētniecību;

Redzējums par proteīna ražošanas apjoma palielināšanu ES

3. uzsver, ka no ģeopolitiskā un stratēģiskā viedokļa, kā arī lai garantētu nodrošinātību ar pārtiku, ir būtiski jāstiprina Eiropas izturētspējas līmeņi tādās svarīgās nozarēs kā pārtikas un barības piegāde, pēc iespējas samazinot atkarību no lauksaimniecības produktiem un resursiem, kas nāk no tikai viena vai nedaudziem piegādātājiem, izmantojot spēcīgāku iekšzemes ražošanu, vienlaikus veicinot ES konkurētspēju, lai izvairītos no tirgu koncentrācijas tikai dažu galveno dalībnieku rokās; tādēļ uzsver, ka ES ir jāpastiprina augu izcelsmes proteīna ražošana un ka to var darīt tikai pa posmiem, lai lauksaimnieki un tirgi varētu attiecīgi pielāgoties;
4. uzsver, ka ilgtspējīga, daudzveidīga un iekšzemes proteīna ražošana ir jāatzīst par būtisku ES pārtikas un barības sistēmas aspektu, lai nodrošinātu nekaitīgas un kvalitatīvas pārtikas un barības pietiekamu pieejamību un saglabātu funkcionējošas un noturīgas pārtikas piegādes ķēdes un tirdzniecības plūsmas; uzsver mērķi panākt ilgtspējīgāku un daudzveidīgāku proteīna piegādi ES pārtikas sistēmā;
5. uzskata, ka proteīnaugu un zālāju audzēšana var būtiski uzlabot augsnes kvalitāti, klimatu un bioloģisko daudzveidību un noteiktos apstākļos tai ir potenciāls samazināt tādu izejresursu izmantošanu kā mēslošanas līdzekļi un augu aizsardzības līdzekļi; norāda, ka ekstensīva ganību lopkopība apmierina arī dzīvnieku dabiskā uztura vajadzības un var pozitīvi ietekmēt vidi un klimata pārmaiņas, vienlaikus veicinot aprites ekonomiku; uzsver labības un zālāju, jo īpaši zāles un āboliņa ganību, nozīmi kā lauksaimniecības dzīvnieku barības avotam un uzskata, ka dalībvalstīm būtu jāapsver iespēja ieviest ekoshēmas attiecībā uz pākšaugiem un zālājiem un izveidot īpašus proteīnaugu fondus, kā tas ir dažās dalībvalstīs; uzsver, ka ekstensīva lopkopība, jo īpaši attālos un kalnu apgabalos, ir ilgtspējīga darbība un sniedz vietējiem iedzīvotājiem papildu stimulus dzīvot šajās teritorijās;
6. norāda, ka proteīna stratēģijai būtu jāatbalsta vides pārkārtošana, attīstot ilgtspējīgus proteīna avotus, un jāveicina gan atvērta Eiropas autonomija attiecībā uz proteīnu, gan ES lauksaimnieku un lauku apvidu noturība; atzīst proteīna avotu nozīmi aprites ekonomikā un uzskata, ka aprites ekonomikas attīstība un visu pieejamo proteīna veidu, jo īpaši augu un dzīvnieku izcelsmes proteīnu, ražošanas nodrošināšana var palīdzēt gan saglabāt augstu cilvēka veselības līmeni, gan veicināt pāreju uz patiesi ilgtspējīgām

pārtikas sistēmām; atgādina, ka ir svarīgi nodrošināt apritīgumu starp ilgtspējīgu lopkopību un kultūraugu audzēšanu;

7. uzskata, ka augu izcelsmes proteīnu ilgtspējīgas ražošanas attīstīšana ES, kā arī lopkopības ilgtspējas uzlabošana ar tādiem pasākumiem kā pārtikas un barības vērtības ķēžu apritīguma palielināšana ir efektīvs veids, kā risināt daudzas vides, sabiedrības un klimata problēmas, ar kurām saskaras ES, kā arī novērst atmežošanu, ražošanas pārvietošanu un pārzveju ārpus ES; uzskata, ka lauksaimniekiem varētu būt izšķiroša nozīme noturīgas proteīna sistēmas izveidē, ja viņi tiktu pienācīgi atbalstīti, un atzīst, ka proteīna ražošanai ir vajadzīga holistiska pieeja ilgtspējīgām un noturīgām pārtikas sistēmām;
8. uzsver, ka ražošanas pārvietošana ārpus ES un liellopu gaļas vai proteīnaugu, piemēram, sojas pupu, importēšana dažkārt ir saistīta ar atmežošanu, neilgtspējīgu zemes izmantojuma maiņu un negatīvu ietekmi uz vidi, piemēram, augsnes eroziju un gruntsūdeņu piesārņojumu, jo trešo valstu ražotājiem var piemērot zemākus ilgtspējas, regulatīvos un ētikas standartus nekā ES ražotājiem; uzskata, ka importētajiem produktiem būtu jāatbilst salīdzināmiem ilgtspējas standartiem, lai nodrošinātu lielāku ES ražotāju konkurētspēju un novērstu ES ražošanas pārvietošanu uz ārvalstīm;
9. vērš uzmanību uz to, ka pasaulē pastāvīgi pieaug pieprasījums pēc proteīniem, tostarp pēc dzīvnieku izcelsmes proteīniem;
10. atgādina par ES saistībām attiecībā uz ANO IAM un ievērojamo ieguldījumu, ko ES lauksaimniecība un akvakultūra sniedz ilgtspējīgu proteīnu nodrošināšanā, ņemot vērā ES proteīna ražošanas ieguldījumu IAM sasniegšanā;
11. uzskata, ka ES pārtikas pašpietiekamības palielināšana ir viens no galvenajiem mērķiem, kam nepieciešami vienlīdzīgi konkurences apstākļi un stingrs atbalsts Eiropas lauksaimniecības nozarei;

Proteīna ražošanas apstākļu uzlabošana ES

12. uzsver, ka proteīna ražošana sākas ar lauksaimniekiem, ar zvejnieku un akvakultūras lauksaimnieku atbalstu, tāpēc viņiem ir jābūt stratēģijas centrā, jo viņiem ir būtiska nozīme noturīgas proteīna sistēmas izveidē; uzsver, ka rentabla lauksaimniecības, pārtikas un barības nozare ir priekšnoteikums spēcīgai proteīna nozarei ES; tādēļ aicina Komisiju izpētīt iespējas, kā lauksaimniekiem nodrošināt rentablu uzņēmējdarbības modeli, lai palīdzētu viņiem pārveidot savus kultūraugus par pievilcīgiem pārtikas un barības produktiem, palielinot kultūraugu noturību, proteīna ražu un proteīna kvalitāti;
13. uzsver, ka saskaņā ar ES barības proteīna bilanci visi augu izcelsmes proteīna veidi var veicināt proteīnu ražošanas pieaugumu ES: proteīni, kuros proteīna saturs ir mazāks par 15 % (barība, graudaugi), proteīni ar vidēju (15–30 %) proteīna saturu (sausā barība, kviešu klijas), proteīni ar augstu (30–50 %) proteīna saturu (eļļas sēklu zivju milti), proteīni ar ļoti augstu (virs 50 %) proteīna saturu (cietes ražošanas blakusprodukti, kartupeļu proteīni, pārstrādāti dzīvnieku proteīni, kukaiņu proteīni); turklāt uzsver, ka pētījumi par dzīvnieku proteīniem var veicināt šīs ražošanas pieaugumu;

14. uzsver, ka Eiropas lauksaimniecībai un uzņēmumiem ir jāklūst konkurētspējīgākiem pārtikas un dzīvnieku barības proteīnu jomā un ka lauksaimniecības nozare ir atkarīga no ilgtspējīgiem un cenas ziņā pieejamiem resursiem, piemēram, enerģijas, barības, barības piedevu, laba augu materiāla, mēslošanas līdzekļu un labas kvalitātes augsnes; uzskata, ka, lai palielinātu Eiropas proteīna ražotāju konkurētspēju, ir jāpalielina stimuli un jāmazina nevajadzīgs regulatīvais slogs proteīna ražošanai;
15. atzīst barības piedevu nozīmi emisiju samazināšanā, proteīna patēriņa uzlabošanā un pareizu barības stratēģiju nodrošināšanā un barības sastāva pārveidē; uzsver, ka barības piedevu atļauju piešķiršanas periods ir jāsaīsina un jānodrošina lielāka elastība; uzsver, ka atļauju atjaunošanas process ir jāveido tā, lai neradītu risku pakāpeniski pārtraukt efektīvu piedevu izmantošanu;
16. atgādina, ka augu izcelsmes proteīna ražošanas apjomu nebūs iespējams palielināt bez kvalitatīviem augu materiāliem; atgādina, ka jaunas selekcijas metodes sniegs lieliskas iespējas attīstīt reģionāli pielāgotus augus un sugas, kas optimizētas Eiropas apstākļiem; uzskata, ka ir nepieciešams vairāk pētniecības un izstrādes par graudaugiem, proteīnaugiem un zāli, lai palielinātu to uzturvērtību, vietējo pielāgošanu un noturību pret dabas apdraudējumiem;
17. aicina steidzami pieņemt regulējumu, kas būtu pielāgots jaunām selekcijas metodēm, lai varētu ātrāk attīstīt jaunas un stabilas augu šķirnes, tostarp proteīnaugus;
18. uzskata, ka kaitīgo organismu un patogēnu apkarošanai ir būtiska nozīme sekmīgā proteīnaugu ražā un tādēļ izšķiroša nozīme ir šo kaitīgo organismu un patogēnu sastopamības, attīstības un izplatīšanās uzraudzībai un zinātniskai izpētei; atzīst, ka ir svarīgi izstrādāt efektīvus pasākumus, kuru mērķis ir samazināt šo kaitīgo organismu un patogēnu radīto ekonomisko kaitējumu, un alternatīvus pasākumus attiecībā uz tehniskiem jauninājumiem, piemēram, precīzo lauksaimniecību vai robotiku, derīgiem kukaiņiem vai zema apdraudējuma pesticīdiem, lai veicinātu kopējo proteīna ražošanu Eiropā;
19. uzskata, ka zālāju mēslošana ar kūtsmēsliem veicina lauksaimnieku pašpietiekamību proteīnu ziņā; uzskata, ka pienācīgi mēslota zāle atgremotājiem joprojām ir lētākais, efektīvākais un ilgtspējīgākais proteīnu avots; aicina Komisiju, ņemot vērā veiktos vides novērtējumus, nekavējoties ierosināt vidēja termiņa un ilgtermiņa politikas pasākumus, lai noslēgtu barības vielu aprites loku, piemēram, ļaujot izmantot alternatīvus organiskos produktus, piemēram, reģenerētu slāpekli no digestāta, no bioatkritumiem, citiem kūtsmēsli (*RENURE*) produktiem un pārtikas rūpniecības atkritumiem, tos klasificējot kā ķīmisko mēslošanas līdzekļu aizstājējus, pamatojoties uz zinātniskiem kritērijiem, kas lauksaimniekiem būtu iespēja samazināt atkarību no ķīmiskajiem mēslošanas līdzekļiem un palielināt apritīgumu saimniecībās un ilgtspējīgu lopkopību, reģenerējot un atkārtoti izmantojot tādas atliekas kā kūtsmēslus;
20. atgādina, ka biometāna, biogāzes, biodegvielu vai citu biobāzētu ķīmisko vielu ražošana, kurās izmanto bioatkritumu plūsmas, ir viens no faktoriem, kas veicina ilgtspējīgāku ražošanu, un ir ievērojams ienākumu avots, kurš palielina ar proteīniem bagātu kultūraugu vērtību un stiprina lauksaimnieku ekonomisko pamatojumu to pieņemšanai, vienlaikus piedāvājot ilgtspējīgas alternatīvas fosilajam kurināmajam un

ievērojami samazinot siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisijas; uzsver, ka augu izcelsmes proteīna ražošanas pieaugums pārtikai un barībai varētu novest pie tā, ka blakusproduktus vairāk izmanto bioenerģijai un tādējādi palielinātu proteīnaugu ražošanas ekonomisko vērtību; šajā sakarā uzskata, ka ir jānodrošina saskaņotība starp dažādām ES politikas jomām;

21. atzīst, ka atjaunojamās enerģijas ražošana lauku saimniecību līmenī bieži vien ir saistīta ar proteīna ražošanu un tā būtu vēl vairāk jāveicina un ka līdz ar to proteīna ražošanas pieaugums var palīdzēt ES uzlabot bioenerģijas produktu ražošanu;
22. atzīst, ka proteīnaugu attīstībai, audzēšanai un izmantošanai bieži vien ir vajadzīga jauna apsaimniekošanas prakse un lauksaimnieku sadarbība, un uzskata, ka būtu jāanalizē iespēja KLP ietvaros atzīt jaunas organizatoriskās struktūras;
23. uzsver — lai veicinātu ieguldījumus augsnes veselības uzlabošanā un jaunas augsekas prakses ieviešanā, ilgtermiņa mērķi ir jāpapildina ar sabiedrībai sniegto pakalpojumu izvērtējumu;

Pienācīgas un funkcionālas aprites ekonomikas nodrošināšana, atzīstot gan augu izcelsmes, gan dzīvnieku izcelsmes proteīnu papildinošo lomu sistēmā

24. uzsver ilgtspējīgi ražotu augu un dzīvnieku izcelsmes proteīnu ievērojamo potenciālu un pievienoto vērtību un to, ka nozares ilgtspējīga attīstība dos labumu Eiropas lauksaimniekiem, augsnes kvalitātei, barības vielu cikliem, bioloģiskajai daudzveidībai, klimatam, aprites ekonomikai un cilvēku veselībai un ir stratēģiski svarīga Eiropas nodrošinātībai ar pārtiku;
25. uzsver, ka politikai ir jārada vienlīdzīgi konkurences apstākļi visām ieinteresētajām personām un produktiem un ka proteīna patēriņam jābūt ilgtspējīgākam; atbalsta politikas pasākumus, kas ļauj patērētājiem salīdzināt produktu sniegumu, kā norādīts gaidāmajā ilgtspējīgas pārtikas sistēmas tiesiskajā regulējumā;
26. uzsver, cik svarīga ir rupjā lopbarība, piemēram, zālāji vai zālaugu āboliņš, jo īpaši apvienojumā ar lopkopību, kā proteīna avots un pozitīvie ieguvumi, ko zālāji sniedz bioloģiskajai daudzveidībai; aicina Komisiju un dalībvalstis izmantot KLP instrumentus, piemēram, ekoshēmas, lai stimulētu šos proteīna avotus saskaņā ar šīm shēmām; uzsver, ka atgremotāju audzēšana ir efektīvs veids, kā ilggadīgos zālājus pārvērst pārtikā, kas pieejama lietošanai cilvēku uzturā; uzsver, cik svarīgi ir projekti, kas iegūst augstas kvalitātes proteīnus pārtikai un barībai no zālājiem biorafinēšanas ceļā un vienlaikus spēj ražot bioenerģijas produktus kā blakusproduktu; uzskata, ka lielāks finansējums ir jānovirza biorafinēšanas pētniecībai un tās komerciālai izmantošanai;
27. atgādina, ka dzīvnieku proteīnu ražošana, pamatojoties uz neēdamiem resursiem, ko izmanto kā barību, piemēram, lopbarība un proteīnaugu pārstrādes blakusprodukti, ievērojami veicina apritīgumu pārtikas izšķērdēšanas samazināšanā un nodrošina ievērojamu pievienoto vērtību proteīnaugu ražošanai, kā arī ir būtiska, lai nodrošinātu dinamiskus lauku apvidus, ainavu pārvaldību un vides saglabāšanu;

28. mudina Eiropas Savienībā ražot sojas pupas kā augu izcelsmes proteīnu avotu, stimulējot ieguldījumus pētniecībā un izstrādē, lai uzlabotu kultūraugu kvalitāti un ražu; vērš uzmanību uz nepieciešamību nodrošināt finansējuma pieejamību un vajadzību pēc papildu atbalsta lauksaimniecības produktu ražotājiem, tostarp mazajiem ražotājiem, lai palielinātu sojas pupu ražošanu ES; uzskata, ka ir jānosaka un jāveicina labākā lauksaimniecības prakse sojas pupu audzēšanai ES, tostarp ilgtspējīgu ražošanas tehnoloģiju izmantošana un vides aizsardzības noteikumu ievērošana; vērš uzmanību uz nepieciešamību attiecībā uz dzīvnieku barību, kas nāk no trešām valstīm, samazināt atkarību no sojas;
29. uzsver, ka pētniecības programmās galvenā uzmanība būtu jāpievērš augu valsts proteīnkultūrām, kas ir piemērotas Eiropas klimatam un augšanas apstākļiem un ko var integrēt esošajās lauksaimniecības sistēmās; uzskata, ka ir svarīgi atbalstīt lauksaimniekus šajā pārejā, likvidēt šķēršļus ienākšanai tirgū un palīdzēt lauksaimniekiem gūt labumu no šīm jaunajām vērtības ķēdēm;
30. aicina vairāk pētīt un attīstīt kultūraugu šķirnes, kas nodrošina papildu proteīna avotus ar īsiem ražošanas cikliem, kuri ir piemēroti starpkultūrai pašreizējās augsekas ietvaros;
31. mudina dalībvalstis izmantot visus pieejamos KLP stimulus, lai palielinātu pākšaugu audzēšanu, tostarp saistīto atbalstu, agrovīdes pasākumus, konsultāciju pakalpojumus un jaunas nozaru programmas; turklāt uzskata, ka veicināšanas kampaņas, kuru mērķis ir palielināt pieprasījumu pēc pārtikas pākšaugiem, varētu ievērojami veicināt ES ražošanu;
32. atzīst kaņepju kā ilgtspējīgas proteīnaugu lielās iespējas un uzsver, ka ir jānosaka tās regulējums ES līmenī, lai atvieglotu to audzēšanu un pārstrādi pārtikā un barībā;
33. uzsver, ka ir svarīgi piemērot ilgtspējas standartus importētiem produktiem, aizsargājot Eiropas ražotāju konkurētspēju un nodrošinot pārredzamu informāciju patērētājiem;
34. atzīst, ka 1992. gada Bleirhauzas nolīgums joprojām būtiski kavē eļļas augu attīstību ES, un tādēļ uzskata, ka ir jāizpēta iespēja pārskatīt šo nolīgumu;
35. uzsver, ka Eiropas zivsaimniecības nozare ir svarīgs ilgtspējīgu augstas kvalitātes proteīna avots cilvēku lietošanai svaigu zivju veidā un ka ir jānosargā zivsaimniecības nozares dzīvotspēja;
36. uzsver ilgtspējīgas zvejniecības un akvakultūras nozares nozīmi nodrošinātības ar pārtiku garantēšanā un uztura paradumos, kas balstīti uz veselīgu un kvalitatīvu proteīnu; uzsver, ka ilgtspējīgiem zvejas un akvakultūras produktiem var būt svarīga nozīme ilgtspējīgas pārtikas sistēmas izveidē; aicina Komisiju nodrošināt, ka gaidāmajā Eiropas proteīna stratēģijā ir atzīta zivsaimniecības un akvakultūras nozaru loma un nepieciešamība turpināt pāreju uz ilgtspējīgāku zvejniecības un akvakultūras nozari, tostarp lielāku dzīvnieku labturību akvakultūras nozarē, kas var izraisīt mazāk slimību, samazināt antibiotiku izmantošanu un veselīgākas ekosistēmas, vienlaikus atzīstot augstos ilgtspējas standartus ES; uzsver, ka ir svarīgi iesaistīt šo nozari tās proteīna stratēģijas izstrādē;

37. uzsver, ka ES ir zvejas un akvakultūras produktu neto importētāja, jo gandrīz 60 % no ES kopējā patēriņa tiek importēti; tādēļ uzskata, ka ir jāstiprina Eiropas zvejniecības un akvakultūras nozares ekonomiskā dzīvotspēja un vispārējā ilgtspēja, ņemot vērā to trīs dimensijas (ekonomikas, vides un sociālo), lai samazinātu ES pieaugošo atkarību no importa; uzsver ilgtspējīgas zvejniecības un akvakultūras nozares nozīmi ES apgādē ar olbaltumvielām un jo īpaši to, cik svarīga loma ir mazapjoma un nerūpnieciskajiem zvejniekiem, kā arī gliemju, vēžveidīgo un adatādaiņu vācējiem Eiropas Savienībā un citur;
38. uzsver, ka regulārs zvejas un akvakultūras produktu patēriņš ir būtisks veselīga uztura komponents un ka zivju patēriņam, ņemot vērā tā labvēlīgumu sirds veselībai, ir ievērojams potenciāls ar uzturu saistītu slimību (piemēram, sirds un asinsvadu slimību) novēršanā; tāpēc pauž bažas par zivju patēriņa samazināšanos ES; aicina Komisiju un dalībvalstis palielināt zvejas un akvakultūras produktu — sevišķi to, kurus nodrošina vietējie ražotāji, — lomu savās uztura rīcībpolitikās un programmās, ņemot vērā PVO ieteikumus attiecībā uz ūdens vidē iegūtu pārtikas produktu patēriņu, un jo īpaši popularizēt šos produktus, lai tos lielākā mērā patērētu konkrētas grupas, piemēram, jaunieši, un pat ieviest vai palielināt to patēriņu skolās un tādu programmu satvarā, kuru mērķis ir novērst konkrētu uzturvielu deficītu; turklāt atgādina, ka saskaņā ar Direktīvu 2006/112/EK⁵ dalībvalstis var piemērot samazinātas PVN likmes pārtikas produktu piegādēm un ar tiem saistīto pakalpojumu sniegšanai, un aicina dalībvalstis izmantot šo iespēju attiecībā uz zivju produktiem, ņemot vērā zivju patēriņa priekšrocības;
39. uzskata, ka akvakultūra ir nozīmīgs proteīna ražotājs un ka aļģu kā pārtikas vai barības piedevas izmantošana paver iespēju daļēji samazināt lauksaimniecības dzīvnieku radītās emisijas, kā arī ir labs proteīna avots barībai; norāda, ka aļģes un mikroaļģes var būt nozīmīgs papildu proteīna avots ilgtspējīgā pārtikas ražošanas sistēmā, un aicina Komisiju to iekļaut Eiropas proteīna stratēģijā; norāda uz inovācijas un jaunu uzņēmumu potenciālu radīt jaunu zivju barību ar mazāku oglekļa pēdu un mazāku ietekmi uz bioloģisko daudzveidību un uz to, ka ir vēl vairāk jāsamazina akvakultūras radītais ūdens piesārņojums; uzskata, ka augu izcelsmes proteīna ražošanas un papildu proteīna avotu turpmāka attīstīšana un ilgtspējīga inovācija šajās jomās ir veids, kā efektīvi risināt daudzas no vides un klimata problēmām, ar kurām saskaras ES zvejniecības un akvakultūras nozare;
40. uzsver, ka ES akvakultūras un marikultūras devums ilgtspējīgā pārtikas ražošanā var būt daudz lielāks nekā patlaban un šīs nozares var nodrošināt veselīgāku, taisnīgāk ražotu un ilgtspējīgāku proteīnu, kurš ir mazāk atkarīgs no zivju izcelsmes dzīvnieku barības un kura ražošanā neizmanto dzīvnieku barību, kas iegūta, ražojot zivju miltus un zivju eļļu no nelegālā, neregulētā un neregistrētā (NNN) veidā nozvejotām zivīm; uzsver, ka ir jāuzlabo ūdensdzīvnieku labturība, jo augstāka līmeņa labturība nozīmē mazāk slimību, antibiotiku izmantošanas samazinājumu un veselīgākas ekosistēmas; atzinīgi vērtē stratēģiskās vadlīnijas 2021.–2030. gadam attiecībā uz ilgtspējīgāku un konkurētspējīgāku ES akvakultūru un norāda — lai veicinātu ilgtspējīgu ražošanu, ir jāuzrauga un jāveicina akvakultūras attīstības daudzgadu stratēģiskajos plānos paredzēto

⁵ Padomes 2006. gada 28. novembra Direktīva 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu. OV L 347, 11.12.2006., 1. lpp.

reformu īstenošana; atkārtoti prasa nodrošināt stabilu, uzticamu, paredzamu, racionalizētu un uzņēmējdarbībai labvēlīgu tiesisko regulējumu, ar ko tiek atbalstīta ilgspējīgas akvakultūras attīstība;

41. uzsver, ka kukaiņus, ja tie atbilst augstiem drošības standartiem, varētu uzskatīt par lietderīgu, apritīgu alternatīvu proteīna avotu, jo īpaši bioloģiskajā un tradicionālajā dzīvnieku ēdināšanā, tādējādi palīdzot samazināt ES proteīna deficītu un palielinot lauksaimniecības apritīgumu; atzīst, ka nepamatots regulatīvais slogs kavē aprites un ilgspējīgas lauksaimniecības attīstību, piemēram, aizliegumu izmantot bioloģiski noārdāmus atkritumus kā barību kukaiņiem vai proteīna fermentācijai; uzsver, ka interese par šo ražošanu pieaug un, tiklīdz tiks panākti apjomradīti ietaupījumi, samazināsies ražošanas izmaksas; pauž bažas par augstajām enerģijas prasībām, kas saistītas ar kukaiņu audzēšanu plašā mērogā, un uzsver, ka ir jāanalizē ietekme uz vidi, veselību, dzīvnieku labturību, kā arī sociālā un ekonomiskā ietekme;
42. uzskata, ka atļaujas, kas piešķirtas ar tiesību aktiem par jauniem pārtikas produktiem, būtu jāpamato ar visaugstākajām pārtikas nekaitīguma garantijām un ka būtu jāņem vērā to ietekme uz cilvēku veselību un vidi saskaņā ar piesardzības principu; uzsver, ka atļauju piešķiršanas procesam ir jābūt pārredzamākam un efektīvākam, nepazeminot augstus pārtikas nekaitīguma standartus; uzsver, ka pieeja “Viena veselība” ir jāievēro attiecībā uz jaunu proteīnu ražošanas attīstību un ka ir jāievēro attiecīgie tiesību akti par dzīvnieku labturību un vidi;
43. aicina Komisiju iesniegt visaptverošu ietekmes novērtējumu par jauniem cilvēku patēriņam domātiem pārtikas produktiem saskaņā ar Eiropas lauksaimniecības modeli, sabiedrību, cilvēku veselību, vidi un ekonomiku; uzsver, ka būtu jāņem vērā piesardzības princips;
44. norāda, ka šūnu izcelsmes pārtika, ko ražo, kultivējot no augiem un dzīvniekiem izolētas šūnas, rada ētiskas, sociālas, vides un ekonomiskas problēmas un Jauno pārtikas produktu regula⁶ neatbilst paredzētajam mērķim; uzsver, ka ir labāk jāatspoguļo patērētāju intereses un vēlmes;
45. aicina Komisiju nodrošināt, ka ES pārtika nāk no ilgspējīgām lauksaimniecības sistēmām; atgādina par saikni starp ilgspējīgu pārtikas ražošanu, dabu, lauksaimniekiem un lauku attīstību un uzsver pievienoto vērtību un ekosistēmu pakalpojumus, ko sniedz lauksaimnieki;
46. aicina veikt vairāk pētījumu un izstrādes par proteīnu drošumu un ilgspējīgu ražošanu ES un to ietekmi, pamatojoties uz pieeju “Viena veselība”; uzsver, ka steidzami ir vajadzīga publiska un privāta pētniecība, pētniecības infrastruktūra un demonstrējumu iekārtas, lai izvērstu noturīgu ES proteīna sistēmu; uzsver pētniecības institūtu svarīgo lomu Eiropas Savienībā, lai padarītu ES pārtikas sistēmu vēl efektīvāku un ilgspējīgāku;

⁶ 2015. gada 25. novembra Regula (ES) 2015/2283 par jauniem pārtikas produktiem un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 1169/2011 un atceļ Regulu (EK) Nr. 258/97 un Komisijas Regulu (EK) Nr. 1852/2001, [OV L 327 11.12.2015., 1. lpp.](#)

Holistiska pieeja, kas aptver visu pārtikas vērtības ķēdi

47. uzsver, ka ir jāuzlabo koordinācija un sadarbība starp ieinteresētajām personām piegādes ķēdē, turklāt visā vērtības ķēdē, lai novērstu pašreizējās trūkumus lauksaimnieku, pārstrādātāju un mazumtirgotāju sadarbībā; uzsver, ka būtu aktīvi jāveicina spēcīgāka kolektīvā sadarbība starp dalībniekiem, jo īpaši ar lauksaimnieku organizāciju un lauksaimniecības kooperatīvu starpniecību, lai veidotu augstākas pievienotās vērtības ķēdes;
48. šajā sakarā aicina dalībvalstis un ieinteresētās personas izmantot visus TKO regulā⁷ paredzētos pieejamos noteikumus efektīvu un inovatīvu ķēžu labā; aicina ieinteresētās personas attīstīt līgumslēgšanu, lai plānotu ražošanu ilgtermiņā; uzskata, ka ražotāju organizācijām, jo īpaši kooperatīviem, kā arī starpnozaru organizācijām ir būtiska nozīme proteīna vērtības ķēžu strukturēšanā un stiprināšanā;
49. uzsver, cik svarīga ir patērētāju atsauce un patērētājiem paredzētā informācija; uzsver, ka augu izcelsmes un alternatīvu proteīnu ražošanai ir jāatbilst patērētāju vēlmēm, kas nozīmē, ka ir jāturpina uzlabot šo proteīnu funkcionalitāte attiecībā uz garšu, konsistenci, uzturvērtību un cenu;
50. uzskata, ka patērētāji aizvien apzinātāk attiecas pret sevis patērēto pārtiku un to, kā tā ražota; atkārtoti prasa sniegt patērētājiem vairāk informācijas par dažādu pārtikas produktu — arī proteīnu — ietekmi uz vidi, kā arī informāciju par to ražošanu, lai veicinātu taisnīgu, veselīgu un videi nekaitīgu pārtikas sistēmu; atzinīgi vērtē Komisijas ieceri, kas pausta stratēģijā “No lauka līdz galdam”, proti, prasību par obligātu izcelsmes vietas norādi attiecināt uz vēl papildu produktiem;
51. uzsver, ka ES ilgtspējīgi ražotu augu izcelsmes proteīna apjoms nepalielināsies, ja nebūs tirgus pieprasījuma vai pienācīgas peļņas lauksaimniekiem; uzskata, ka mērķtiecīgs publiskais atbalsts, piemēram, ekoshēmas, varētu palielināt kultūraugu audzēšanas rentabilitāti; mudina tirgus dalībniekus izstrādāt metodes proteīna satura un kvalitātes noteikšanai labībā, proteīna augos un barībā, lai labāk atspoguļotu proteīna vērtību; uzsver, ka lielāka tirgus pārredzamība var uzlabot tirgus darbību, samazināt izšķērdēšanu un radīt apritīgāku pārtikas nozari; uzskata, ka politikas stratēģijām un tiesiskajam regulējumam būtu jāstimulē šie tirgi; uzsver, ka augu izcelsmes proteīnu ražošana ar zemāku proteīna saturu joprojām ir būtiska, vienlaikus ražojot kultūraugus ar augstu proteīna saturu, un ka šo avotu attīstības pamatā vajadzētu būt pozitīvas masas bilances principam attiecībā uz sausu un proteīniem;
52. uzskata, ka pārtikas pārstrādes nozare ir neatņemama proteīna aprites vērtības ķēdes daļa, jo tā ļauj iegūt lielāku vērtību no proteīnaugiem; uzsver, ka ir jāpalielina spēja pārstrādāt augu izcelsmes proteīnus; uzskata, ka ir svarīgi, lai pārtikas pārstrādes nozare noskaidrotu savu atkritumu plūsmu struktūra nolūkā šīs plūsmas kvantificēt un palielināt to apritīgumu;

⁷ Konsolidētais teksts: 2013. gada 17. decembra Regula (ES) Nr. 1308/2013, ar ko izveido lauksaimniecības produktu tirgu kopīgu organizāciju un atceļ Padomes Regulas (EEK) Nr. 922/72, (EEK) Nr. 234/79, (EK) Nr. 1037/2001 un (EK) Nr. 1234/2007. [OV L 347, 20.12.2013., 671. lpp.](#)

53. atkārtoti norāda uz stratēģijas “No lauka līdz galdam” mērķi samazināt pārtikas izšķērdēšanu par 50 %, ko daļēji varētu sasniegt, izmantojot īsāku un efektīvāku pārtikas piegādes ķēdi un apritīgāku lauksaimniecības un pārtikas ražošanas nozari, kurā bioloģiski noārdāmi atkritumi tiek uzskatīti par resursu, nevis par atkritumiem; atkārtoti norāda, ka ilgtspējīgu iztikas līdzekļu nodrošināšana primārajiem ražotājiem ir būtiska, lai sasniegtu stratēģijas “No lauka līdz galdam” mērķus;
54. uzsver to, cik būtiski ir samazināt izmetumus, lai novērstu pārtikas izšķērdēšanu; šajā saistībā atkārtoti 2021. gada 18. maija rezolūcijā⁸ pausto aicinājumu apzināt komerciālās un/vai labdarības iespējas, lai panāktu vislabāko iespējamo izlietojumu nenovēršamajai vai neplānotajai tādu zivju nozvejai, kas ir mazākas par minimālo saglabāšanas references izmēru, un vienlaikus dot priekšroku zvejas paņēmieniem, ar kuriem, cik iespējams, novērš un samazina šādu nozveju; šajā kontekstā uzsver, ka ir jānovērš jūras produktu sekundārā tirgus izveide vai paplašināšanās;
55. uzsver, ka daudziem lauksaimniekiem trūkst nepieciešamo zināšanu, lai efektīvi audzētu pākšaugus; atgādina, ka ir jāveicina lauksaimniecisko zināšanu un inovācijas sistēmas, kā arī dalīšanās ar zināšanām un apmācība, kas ļautu visiem pārtikas aprites dalībniekiem kļūt ilgtspējīgiem, cita starpā paātrinot inovāciju un zināšanu pārnesi; aicina Eiropas Komisiju izveidot viegli pieejamu tiešsaistes platformu paraugprakses piemēru un informācijas apmaiņai par augu un dzīvnieku izcelsmes proteīna ražošanu;
56. uzsver, ka ir vajadzīga rīcība visos līmeņos, lai palielinātu ilgtspējīgu proteīna ražošanu, jo īpaši augu izcelsmes proteīna ražošanu, atbalstot lauksaimniekus, jo īpaši mazās un vidējās lauku saimniecības un ģimenes lauku saimniecības; tādēļ aicina dalībvalstis ieviest un palielināt ieguldījumu un pētniecības atbalstu sistēmas, uzņēmējdarbības un ražošanas līmenī, piemēram, sniedzot ieguldījumu atbalstu pārstrādes ķēdē;
57. uzskata, ka ar publisko iepirkumu vajadzētu stimulētu ilgtspējīgāku proteīna ražošanu un patēriņu;

Konkrēti politikas pasākumi

58. aicina Komisiju ierosināt šādus politikas pasākumus:
- i) barības piedevu regulu, kas veicina stabilitāti un inovācijas barības piedevu ražošanā;
 - ii) atbilstošu tiesisko regulējumu par to, kā izvērtēt pieprasījumus piešķirt atļauju uz šūnu izcelsmes pārtikai, ņemot vērā šādu produktu ētiskos, sociālos, veselības, vides un ekonomiskos aspektus;
 - iii) zinātniskās un tehniskās vadlīnijas kas papildina administratīvās vadlīnijas par jaunu pārtikas produktu pieteikumu sagatavošanu un iesniegšanu, lai precizētu

⁸ 2021. gada 18. maija rezolūcija par kopējās zivsaimniecības politikas 15. pantā paredzētā izkraušanas pienākuma mērķu īstenošanu, [OV C 15, 12.1.2022., 9. lpp.](#)

atļauju piešķiršanas procesu, vienlaikus nodrošinot visaugstākās pārtikas nekaitīguma garantijas un standartus un pienācīgu iespējamo risku novērtējumu cilvēku patēriņam saskaņā ar piesardzības principu;

- iv) direktīvu par blakusproduktiem, kas ļauj paplašināt to bioloģiski noārdāmo blakusproduktu klāstu, kuri uzskatāmi par barību, un kas ļauj izmantot un transportēt pārtikas ražošanas atlikumus;
- v) atjaunojamo energoresursu satvaru, kas nodrošina ilgtermiņa, ilgtspējīgu un stabilu regulējumu augu izcelsmes proteīna ekstrakcijas, lauksaimniecības atlieku un pārtikas ražošanas atkritumu plūsmu blakusplūsmu izmantošanai bioenerģijas ražošanai, vienlaikus par prioritāti nosakot pārtikas un barības ražošanu auglīgā lauksaimniecības zemē;
- vi) enerģijas nodokļu direktīvu, kas paredz skaidrus ilgtermiņa noteikumus attiecībā nodokļu sistēmu un kas dod stimulu visu biobāzētu degvielu ražošanai;
- vii) regulu par jauniem genomikas paņēmieniem, kas ļauj pieņemt jaunus selekcijas paņēmienus, nepalielinot dominējošo stāvokli tirgū un ņemot vērā Eiropas MVU īpašo vajadzību pēc inovācijas;
- viii) oglekļa piesaistes sertifikācijas satvaru, kas ļauj īstenot oglekļa saistīgas lauksaimniecības praksi, kura saistīta ar proteīnaugu audzēšanu, vienlaikus nodrošinot lauksaimniekiem papildu ieņēmumus;
- ix) KLP noteikumu apvienojumu, kas nodrošina stabilu satvaru, elastīgu saimniekošanas praksi un stimulus proteīnaugu ražošanai un kopumā ar proteīnu bagātāku kultūraugu, zālāja un pākšaugu audzēšanai; pašreizējās KLP ietvaros un ar ekoshēmu palīdzību būtu jāstimulē proteīnaugu audzēšana; Komisijai būtu jāapsver iespēja atļaut pārtikas proteīnaugus audzēt atmatā atstātajā zemē, vienlaikus ievērojot stingrus vides noteikumus; Komisijai būtu jāiesniedz vadlīnijas ar paraugpraksi KLP īstenošanā, lai veicinātu ilgtspējīgu proteīnaugu, piemēram, proteīnaugu un pākšaugu, audzēšanu, kā arī ceļvedis par stratēģijām ciešākai saiknei starp lopkopību un reģionālo dzīvnieku barības potenciālu;
- x) tiesisko regulējumu augu aizsardzības līdzekļu ilgtspējīgai lietošanai, kas ļauj arī uzraudzīt un veikt zinātniskus pētījumus par tādu kaitīgo organismu un patogēnu sastopamību, attīstību un izplatīšanos, kas apdraud sekmīgu proteīnaugu ražu;
- xi) skaidru pētniecības un izstrādes finansēšanas stratēģiju, kuras mērķis būtu veicināt un stimulēt alternatīvu augu aizsardzības pasākumu izstrādi attiecībā uz tehniskiem jauninājumiem, piemēram, precīzo lauksaimniecību vai robotikas, derīgo kukaiņu un zema apdraudējuma pesticīdu izmantošanu;
- xii) zinātniski pamatotu un brīvprātīgu marķējumu ilgtspējīgu pārtikas sistēmu tiesiskajā regulējumā, kas ļauj salīdzināt pārtikas vidisko pēdu un līdzīgas prasības barībai, zinātniski balstoties uz faktiskajiem datiem par produktiem;
- xiii) pārtikas proteīna bilanci;

- xiv) regulu par dzīvnieku izcelsmes blakusproduktiem, kas, turpinot piemērot augstus drošības līmeņus apstrādātiem lauksaimniecības produktiem, paver iespēju kā barību izmantot vairāk agrāko pārtikas produktu un zivju izcelsmes sastāvdaļu;
- xv) publiskā iepirkuma noteikumu apvienojumu, kas atvieglo ilgtspējas prasību minimuma noteikšanu;
- xvi) skaidru ilgtermiņa finansēšanas stratēģiju pētniecībai un izstrādei, tostarp finansiālus stimulus nolūkā veicināt un stimulēt ilgtspējīgi ražotus proteīnus, jo īpaši augu izcelsmes un dzīvnieku izcelsmes proteīnus, pārtikai un barībai ES, izmantojot un atraisot pamatprogrammas “Apvāršnis Eiropa”, Inovāciju fonda, programmas *LIFE*, *EIT Food* un cita attiecīga ES finansējuma potenciālu pārtikas tehnoloģiju un lauksaimniecības attīstībai;
- xvii) īstermiņā — pagaidu atkāpi ar pietiekamu juridisko noteiktību, lai nodrošinātu, ka *RENURE* var izmantot, un ilgtermiņā juridiski piemērot KPC izstrādātos kritērijus attiecībā uz *RENURE*, pamatojoties uz zinātniskiem kritērijiem, klasificējot tos par ķīmiskiem mēslošanas līdzekļiem saskaņā ar Nitrātu direktīvu⁹;
- xviii) jāturpina atbalstīt pētniecību par lopkopības sistēmu ilgtspējas uzlabošanu, jo īpaši attiecībā uz neēdamu sastāvdaļu un blakusproduktu izmantošanu barībā;
- xix) grozījumu Nitrātu direktīvas III pielikumā nolūkā atvieglot tāda digestāta izmantošanu no organiskajiem atkritumiem, kas iegūti no kūtsmēslu anaerobiskās noārdīšanās;
- xx) satvaru augu izcelsmes proteīnu ražošanas sasaistīšanai ar Eiropas atbalsta fondu vistrūcīgākajām personām (EAFVP);
- xxi) politikas pasākumus, kas nodrošina, ka proteīna imports atbilst salīdzināmiem ražošanas un kvalitātes standartiem attiecībā uz tā ietekmi uz veselību un vidi, lai novērstu oglekļa emisiju pārvirzi, uzlabotu ES ražotāju konkurētspēju salīdzinājumā ar ražotājiem ārpus ES un nodrošinātu visā pasaulē augstākus standartus;
- xxii) ganību stratēģiju Eiropai, kuras mērķis ir veicināt ekstensīvu ganīšanu, ja tā atbilst reģionālajiem apstākļiem un kontekstam, pētījumu par ES mēroga potenciālu un zemes vajadzībām attiecībā uz proteīnaugiem un eļļas augu kultūrām, ko var audzēt ES, un pētījumu par proteīna nākotnes tirgus ieviešanas ietekmi, lai lauksaimnieki varētu pārvaldīt savus riskus;
- xxiii) analītisku pētījumu par proteīnu tirgū pieejamo telpu, kuru iesniegs Komisija;
- xxiv) vairāk pētījumu par pārtikas produktu aprites cikla novērtējumu no uzturvērtības aspekta (*n-LCA*);

o

⁹ Padomes 1991. gada 12. decembra Direktīva 91/676/EEK attiecībā uz ūdeņu aizsardzību pret piesārņojumu, ko rada lauksaimnieciskās izcelsmes nitrāti, [OV L 375, 31.12.1991., 1. lpp.](#)

59. uzdod priekšsēdētājam šo rezolūciju nosūtīt Padomei un Komisijai.

PASKAIDROJUMS

Proteīni ir būtisks un neaizstājams līdzsvarota un veselīga cilvēku uztura un dzīvnieku barības elements. Augu izcelsmes proteīni ir būtiski arī pārejā uz ilgtspējīgām pārtikas sistēmām, savukārt pākšaugu un zālāju audzēšanas apjoma palielināšana veicina ilgtspējīgāku un daudzveidīgāku lauksaimniecību un samazina vajadzību pēc mēslošanas līdzekļiem.

Turklāt proteīnaugu un zālāju produkcijas pārstrāde augsta līmeņa proteīna miltos rada eļļas saturošus blakusproduktus, kas var veicināt aprites ekonomiku un tikt izmantoti cilvēku patēriņam, atjaunojamas enerģijas ražošanā, mēslošanas līdzekļos, dzīvnieku barībā vai zaļo ķīmisko vielu ražošanā. Augu izcelsmes proteīni arī palīdz samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas.

Tādējādi paredzams, ka pieprasījums pēc proteīniem pastāvīgi pieaugs gan pasaulē, gan ES. ES ir nozīmīga proteīnu ražotāja; piemēram, ES ražo 77 % no barībā izmantotajiem proteīniem. Tomēr ES trūkst ar proteīniem bagātu augu, tāpēc tikai 29 % no barības ar augstu proteīna saturu, kas vajadzīga, lai līdzsvarotu lopbarības devas, nāk no ES. Vienlaikus Covid-19 pandēmijai un Krievijas iebrukumam Ukrainā ir bijusi vērienīga ietekme uz globālo tirdzniecību un no tā ir kļuvis skaidrāks, ka ES ir jādažādo pārtikas piegādes ķēdes, kā norādīts Versaļas deklarācijā.

Tādējādi ir kļuvis skaidrs, ka ir vajadzīga visaptveroša ES proteīna stratēģiju, kurai būtu jānodrošina iespējas īstermiņā, vidējā termiņā un ilgtermiņā palielināt ES proteīna ražošanas apjomu. Referente uzskata, ka proteīna stratēģijai jābalstās uz turpmāk minētajiem pieciem pīlāriem.

1. Redzējums par proteīna ražošanas apjoma palielināšanu ES

Proteīna ražošana ir jāatzīst par būtisku ES pārtikas sistēmas aspektu, vienlaikus veicinot visu iespējamo proteīna avotu ilgtspējīgu attīstību. Būtu jāsamazina atkarība no viena vai dažiem piegādātājiem.

2. Proteīna ražošanas apstākļu uzlabošana ES

Proteīna stratēģijas centrā jābūt lauksaimniekiem. Konkurētspējīga lauksaimniecības nozare ir atkarīga no ilgtspējīgiem resursiem, piemēram, barības piedevām, laba augu materiāla, mēslošanas līdzekļiem un veselīgas augsnes.

Jo īpaši, lai palielinātu augu izcelsmes proteīnu ražošanu, ir vajadzīgi labi augu materiāli. Turklāt, lai audzētu un izmantotu ar proteīnu bagātus kultūraugus, bieži vien ir vajadzīga jauna saimniekošanas prakse un lauksaimnieku sadarbība.

3. Pārtikai un barībai paredzētu augu izcelsmes un alternatīvu proteīna produktu izstrāde

Augu izcelsmes proteīnu nozares attīstība nāks par labu Eiropas lauksaimniekiem, augsnes kvalitātei, bioloģiskajai daudzveidībai, klimatam un cilvēku veselībai. Proteīna stratēģijas

politikai ir jārada vienlīdzīgi konkurences apstākļi tirgus dalībniekiem un ražojumiem. Ir ļoti svarīgi veicināt pētniecisko un izstrādes darbu augu izcelsmes un alternatīvu proteīnu jomā.

4. Holistiska pieeja, kas aptver visu pārtikas vērtības ķēdi

Proteīna ražošanas apjoms ES nepalielināsies, ja tām nebūs tirgus virzīta pieprasījuma. Tāpēc ir jāuzlabo koordinācija un sadarbība starp piegādes ķēdes dalībniekiem, lai novērstu pašreizējos trūkumus lauksaimnieku, pārstrādātāju un mazumtirgotāju sadarbībā.

5. Konkrēti politikas pasākumi

Referente ierosina Komisijai ierosināt virkni politikas pasākumu, tostarp:

- likumdošanas pasākumus, piemēram, regulu, kas veicina stabilitāti un inovācijas barības piedevu ražošanā; tiesību aktus par jauniem pārtikas produktiem, kas vienkāršo un paātrina atļauju piešķiršanas procesu; direktīvu par atkritumiem, ar ko paplašina tādu bioloģiski noārdāmo atkritumu klāstu, kuri uzskatāmi par barību; atjaunojamo energoresursu direktīvu, kas ļauj ilgtermiņā un stabili regulēt biodegvielas ražošanu; regulu par jaunām genomikas metodēm; KLP noteikumu apvienojumu, kas nodrošina stimulus proteīnaugu, zālāju un pākšaugu audzēšanai;
- citus politikas pasākumus, piemēram, pārtikas olbaltumvielu bilanci; pret tehniskām grūtībām pieļāvīgāku regulējumu, kurā vienlaikus saglabāts pārstrādātu lauksaimniecības produktu augsts drošības līmenis; skaidru pētniecības un izstrādes finansēšanas stratēģiju, kuras nolūks ir veicināt un stimulēt augu izcelsmes proteīna pieņemšanu pārtikas un barības tirgū ES.

**INFORMĀCIJA PAR PIENĒMŠANU
ATBILDĪGAJĀ KOMITEJĀ**

Pieņemšanas datums	19.9.2023
Galīgais balsojums	+ : 34 - : 9 0 : 3
Komitejas locekļi, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Mazaly Aguilar, Clara Aguilera, Attila Ara-Kovács, Carmen Avram, Adrian-Dragoș Benea, Benoît Biteau, Daniel Buda, Isabel Carvalhais, Asger Christensen, Angelo Ciocca, Dacian Cioloș, Ivan David, Paolo De Castro, Jérémy Decerle, Salvatore De Meo, Herbert Dorfmann, José Manuel Fernandes, Paola Ghidoni, Dino Giarrusso, Francisco Guerreiro, Martin Häusling, Martin Hlaváček, Jarosław Kalinowski, Camilla Laureti, Gilles Lebreton, Norbert Lins, Marlene Mortler, Ulrike Müller, Maria Noichl, Juozas Olekas, Eugenia Rodríguez Palop, Daniela Rondinelli, Bronis Ropė, Bert-Jan Ruissen, Anne Sander, Petri Sarvamaa, Simone Schmiedtbauer, Veronika Vrecionová, Juan Ignacio Zoido Álvarez
Aizstājēji, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Rosanna Conte, Peter Jahr, Petros Kokkalis, Tilly Metz, Michaela Šojdrová, Irène Tolleret, Emma Wiesner

**ATBILDĪGĀS KOMITEJAS
GALĪGAIS BALSOJUMS PĒC SARAKSTA**

34	+
ECR	Mazaly Aguilar, Bert-Jan Ruissen, Veronika Vrecionová
ID	Ivan David
NI	Dino Giarrusso
PPE	Daniel Buda, Salvatore De Meo, Herbert Dorfmann, José Manuel Fernandes, Peter Jahr, Jarosław Kalinowski, Norbert Lins, Marlene Mortler, Anne Sander, Petri Sarvamaa, Simone Schmiedtbauer, Michaela Šojdrová, Juan Ignacio Zoido Álvarez
Renew	Dacian Cioloș, Jérémy Decerle, Martin Hlaváček, Ulrike Müller, Irène Tolleret, Emma Wiesner, Asger Christensen
S&D	Clara Aguilera, Attila Ara-Kovács, Carmen Avram, Adrian-Draagoș Benea, Isabel Carvalhais, Paolo De Castro, Camilla Laureti, Juozas Olekas, Daniela Rondinelli

9	-
ID	Angelo Ciocca, Rosanna Conte, Paola Ghidoni
S&D	Maria Noichl
Verts/ALE	Benoît Biteau, Francisco Guerreiro, Martin Häusling, Tilly Metz, Bronis Ropé

3	0
ID	Gilles Lebreton
The Left	Petros Kokkalis, Eugenia Rodríguez Palop

Izmantoto apzīmējumu skaidrojums:

+ : par

- : pret

0 : atturas